

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ПО ПОДНЕ

ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

Месечно 4-50 драхми, тромесечно 13-50 драхми, годишње 51 драхми.

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан уредништва:

улица Краља Петра бр. 70.

Уређује ОДБОР

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

Његовом Краљевском Височанству Српском Престолонаследнику

Солун.

Краљица и Ја били смо веома осетљиви према доказу симпатије који Нам је Ваше Краљевско Височанство дало подаривши нам и предавши Нам по ђенералу Јуришићу знаке Карађорђевог Звезде с мачевима, златну медаљу за храброст и Крст Милосрђа. Белгиска ће војска живо ценити и одликовања којима је Ваше Краљевско Височанство изволело наградити официре и војнике који су се испишли јунашћом. Ја изражавам Вашем Краљевском Височанству своју најживљу захвалност и стало Ми је до тога да Ми и Ја топло честитам на славним успесима које је постигла јуначка српска војска.

Албер.

Његовом Величанству Краљу Белгиском

Стан Врховне Команде Белгиске

Веома сам срећан што сам видео да сте. Њено Величанство Краљица и Ваше Величанство, примили знаке Ордена које сам послао по ђенералу Јуришићу, а који су само слаб доказ великих симпатија и дивљења које Мој народ и Ја осећамо према Вашим Величанствима. Ја и Моја војска осећамо право задовољство што знамо да одличја која красе многе прси храбрих официра и војника српских биће исто тако ношена од бораца јуначке војске белгиске која је учинила и која чини тако високе услуге заједничкој ствари Савезника. Искрено захваљујем Вашем Величанству на честиткама упућеним приликом успеха постигнутих од српских војника који, верни своје предању и достојни своје браће по оружју на западном фронту, чврсто су решени на све жртве да остваре слободу и уједињење своје Отаџбине.

Александар.

БОРБЕ НА НАШЕМ ФРОНТУ

Команде Источних Савезничких Војска.

Борба, започета 2. септембра на фронту Сокол—Ветреник и постепено проширена на запад и исток, развија се све више у корист савезничких војска.

На целом фронту између Битоља и Дојранског језера бугарске и немачке трупе повлаче се нагло уништавајући своје животне намирнице и магацине муниције.

Северно од Битоља и на окуци Црне Реке француске, италијанске и грчке колоне заузеле су важан одбранбени систем који сачињава први непријатељски положај. Њихова су одељења допрла до линије Могиле—Добрчиново—масив Високо.

На десном крилу, српске трупе, потпомогнуте француским јединицама, преише су Црну Реку на целом доњем току, достигле источно од Прилепа врхове Дренске планине и Радобиља и заузеле на Вардару значајне раскрснице: Градско и Криволак.

Источније, француско-грчке трупе заузеле су Коњско и Гурињет, док су британске трупе претле Ђевџелију и заузеле целу прву одбранбену непријатељску линију између Вардара и Дојрана.

Непријатељ се нагло повлачи пред нашим трупама. Он пали села и све инсталације у позадини, амбуланте, болнице, депое и т. д. Међутим, ипак је свуда морао да остави знатан ратни материјал.

Заробили смо нове војнике и запленили нове топове. Од почетка наше офанзиве заробљено је више од 7000 војника и заплењено више од 100 топова.

Запленили смо такође огроман железнички материјал као и два далекометна топа.

Са јединственим полетом авијатичари наносе велике штете непријатељу у повлачењу и стварају велики неред у непријатељским колонама, пукују их из митраљеза са мале висине и неуморно бомбардују сва прикупљања. За седам дана авијатичари су бацили више од 25 тона експлозива.

ЗЛОЧИНСТВА БАЛКАНСКИХ ПРУСА

Вапај једног мученичког народа

Из досадашњих извештаја о нашој офанзивни види се, да Бугари, разбијени и натерани на повлачење, пале села и плачкају и иначе опљачкано становништво наших нових области. Немоћни да се одупру и узвату коштац са ослободиоцима,

они свој бес изливају над немоћним становништвом, остављају га без ичега и уништавају што собом не могу понети. У томе се, изгледа, надмећу са својим учитељима Прусима, које су и раније узимали за пример, Никада им нисмо зви-

дели на части, коју су сами себи указивали називајући се балканским Прусима, јер смо увек држали да је то болест расе задојене неурачунљивом мегаломанијом. Данас, међутим, видимо, да су Бугари добро познавали и Пруссе и њихову душу и да нису без разлога, примајући и с чоносом истичући своју сличност са Прусима, дали себи име које их тако изразито карактерише. Они су, види се, још раније уочили велику сродност своје и пруске душе; а та сродност сада се изразито манифестује у дивљаштвима, свирепствима и злочинствима, за која су још само Пруссе способни.

По томе, дакле, бугарска варварства нису ни мало чудновата. Животињски инстинкт једина је одлика њихове душе. Али је чудновато, што Бугари уништавају баш оне крајеве, за које су десетинама година заглашавали свету уши «доказујући» да су то њихове земље; чудновато је, дакле, што уништавају и «своје» елементе и тековину тога елемента. Зар ни за час нису могли помислити, да ће свет, по томе, као и по прилажењу у редове бугарских противника насилно регрутованих синова наших нових крајева, стећи сасвим супротно мишљење о «бугарском» карактеру Маџедоније?

Али оставимо на страну доказивање, да ли је Маџедонија српска или бугарска. Садашњи догађаји не остављају ни мало сумње о томе, да је трогодишња бугарска владавина у Маџедонији представљала за њено становништво окове најтежег ропства. Овде је сада најважније то: има ли могућности да се стане на пут овим зверским злочинима једне подивљале расе? Ако нема, хоће ли се једног дана изрећи заслужена казна и над онима по чијем се наређењу злочинства врше, и над народом који та злочинства врши?

Избезумљеним балканским Прусима треба ставити до знања: да ће бугарски народ подићи сва уништена села и да ће за свако уништено српско село бити уништена по једна бугарска варош, у колико њихов број буде дозвољавао. Сем тога, треба управљачима данашње Бугарске доставити, да ће и они лично, својом главом, одговарати за све што бугарска војска учини. То тражи Правда, за којом чезне наш мученички народ и због које управља вапијући глас целом културном свету.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

ХЕЛЗИНФОРС, 10. — Лист «финска Нотисбирани» јавља: да је принц Фридрих Карло пристао да буде краљ Финске. Скупштина је свазана за 13. септембар да санкционише избор.

ЛОНДОН, 10. — Из Буенос Аиреса јављају: да је нови председник републике Минас Жерас узео власт у своје руке и најавио да ће употребити сва средства ради оабране права од непријатеља човечанства.

СЛОБОДА ПОТЛАЧЕНИХ

Говор италијанског министра правде

Рим, 10. септембра

Италијански министар правде Саки у једном говору у Крестону најавио је: да предлог Аустрије представља покушај да се поколеба блок културних народа и ослаби моћ бораца. «Али нико не заборава — вели он — да се ослобођење потлачених народа и повраћање наших територија мора задобити једино победом Савезника.

За италијанску ствар је везано питање свих потлачених народа. Чеси, Пољаци и Румуни осетиће пријатељство Италије и никаког размимовлажење није било ништа да бити између њих и нас». Говорећи о југословенском покрету најавио је: «Сматрам југословенски покрет у циљу установљавања слободне и независне државе као покрет свободан принципима и циљевима за које се Споразум бора. Дужност је Сила Споразума да спрече триумф насилја и да ослободе све потлачене народе који подносе тежак и груб јарам туђина».

МАЂАРИ И АУСТРИЈА

Противу пројекта о Федерализацији

Цирих, 10. септембра

Арбајтер Цејтунг јавља: У једном скорашњем разговору између Хусарека и Векерлеа, овај је одлучно изјавио: да је Угарска противна свакој унутрашњој реформи Аустрије у федеративном смислу.

«Угарска ће — додао је Векерле — наставити своје односе једино са уједињеном централизованом Аустријом, али никада са федерацијом независних и аутономних држава».

Лист истиче: да је пројект федерализације Аустрије врло рђаво примљен у вишим аустријским круговима. Положај Хусаре а је постао врло тежак, јер не може да добије никакву већину у Рајхстагу.

СТАЊЕ У НЕМАЧКОЈ

Апел пруске социјалистичке странке

Цирих, 10. септембра

Форверц је објавио крупним словима апел социјалистичке пруске странке. У апелу се тражи: да се одмах распусти скупштина. Затим се констатује: да су сви покушаји за споразум остали без резултата. Тешкоће су

непремостиве. Народ, изложен великом растројству, није више у стању да подноси тешкоће унутрашње природе. Куднуо је час, када државници морају да воде рачуна о жељама народа. Неповољни догађаји са свију фронтова изазивају код масе запрепаштеност, коју влада мора да узме у обзир, јер из таквог расположења могу избити крупније и озбиљније последице.

ЦАРИГРАД И ДАРДАНЕЛИ

Будућност важне раскрснице

Лондон, 10. септембра

Пукотник Марк Сикс пише у Дејли Њусу: «Будућност Истока има да реши два проблема: да спречи Турке да се погађају са европским силама и да ослободи поглачене азијске народе.

Док је ефективна војничка снага, која доминира Дарданелима и Босфором, турска, Цариград ће бити увек клида рата и центар политичких и финансијских интрига. Турска држи Цариград, јер ни један народ не сме да повери другом народу један тако драгоцен предмет. Међутим, чување мореуза од стране Турака значи исто што и тиранија у Азији, и раздор у Европи. Једини лек овоме аду јесте интернационализација ових мореуза у најпотпунијем смислу речи. Нема никакве важности хоће ли султан имати своју резиденцију у Цариграду или не. Савезничка демократија биће одговорна за добронавођење овога. Она мора имати и за овај циљ сувоzemну, поморску и ваздушну снагу, стављајући свој ауторитет пре сваког питања. Она ће се старати да прекине сваки посебни разговор турске владе са појединим силама».

ОДЛУЧНОСТ АМЕРИКЕ

Противу папистичке пропаганде

Париски «Матен» објављује ову депешу из Лондона:

«Виљем Хајвуд, познати социјалистички агитатор, и још четрнаесторица од стотине вођа «Удружења интернационалних индустријских радника», који су пре кратког времена ишли у Чикаго да агитирају противу даљег рата од стране Сједињених Америчких Држава, осуђени су на 20 година робије.

Других 33 осуђени су на 10 година; 33 на 5 година; 12 њих на годину дана, а двојица на 10 дана затвора.

Ова пресуда нанела је озбиљан ударца интернационалном социјализму у Сједињеним Државама».

По овоме се може ценити колика је одлучност Америке за вођење рата и како се строго поступа са онима који противно општој вољи покушавају да раде на слабљењу борбеног духа код народа који је познат као најслободумнији и најдемократскији на свету.

ПОБЕДА НА НАШЕМ ФРОНТУ

Коментари енглеске штампе

Лондон, 9. септембра — Листови објављују дугачке чланке. Коментаришући савезничку победу на Балкану

они истичу велику важност задобивених успеха и хвале добро држање трупа. «Дели Делеграф» важе:

Бугарска се пита шта ће јој са сада догодати и схвата већ да њени војници, заморени борбом од преко две године за остварење амбиција краља Фердинанда, не могу се надати никаквој помоћи ни од Немца ни од Аустријанаца. Исти лист подсећа да је триумф савезничког оружја последица тесне кооперације војних снага и поморске надмоћности као и надмоћности на суву, што су савезнички штабови успели да искористе, координирајући рад савезничких трупа.

«Дели Графика» пише: «Ново надирање у Македонију добро је дошло, јер ово наноси нов удар непријатељу на једном фронту, где је већ подуже владало релативно замишљење. Знатни успех који је до сада постигнут мора да баца у озбиљну бригу Бугаре који у времену азда Немци моле за помоћ Аустријанце за њихов западни фронт, остају усамљени и то са нарочитом која је заморен ратом».

«Дели Кропикл» пише: «Савезнички успех у области особито тешкој отварају пут за Скопље и Србију».

«Дели Меџ» пише: «Изненадна и вешто изведена офанзива нанела је већ тежак удар Бугарима. Срби и Југословени особито се одликују док и Грци, поставши под Бензелосом снага достојна велике нације, дају сваког дана нов доказ о повраћеном

моралу и високим својим оспособама. Притисак који се врши на фронту Солуна мора да је особито немно за Бугаре који су ступили у рат тек пошто је Константин уверио Фердинанда да ће Грчка остати неутрална. Изненадна офанзива подсетиће тако исто и Аустрију да има злочина за исплаштање и да је она један од криваца рата због њеног мрског напада на Србију, који Савезници неће никада опростити пре него што се добије потпуна накнада. Британска нација обавезала се да вастпостави независност српске територије и британска нација решена је да одржи своје обећање, као што се је такође обавезала да обезбеди независност Чехо-Словака; и само потпуном поразом Аустрије све се може остварити».

Ратни дописник «Тајмс» важе да је циљ операција у Македонији двојак: Држати Бугаре заузете, бацати Аустријанце у бригу због њихови јужних пријатеља. Има такође и доста полатичких узрока па чак и затегнутост и трвење између Бугара и Немца, ако се неуспеху немачком у Француској дода притисак који Савезници врше на бугарском фронту. Постигнути резултати могу бити спасоносни. Наши савезници Грци узели су знатног удела у операцијама.

(Рајтерова Агенција).

миле су се са јединственом храброшћу. Непријатељ је сломен и потиснут од једног одреда митраљезаца, који су искочили из ровова ради борбе. Друга непријатељска колона успела је да ступи на колу 703. али је одмах потиснута од стране гарнизона и појачања. Непријатељ је претрпео тешке губитке. После подне, наше јуришне трупе повратиле су истакнуте положаје и успоставиле сасвим

ситуацију. Одбијени су непријатељски препаци на брду Росо, на брду Екеле и на малим острвима према Монтеалу. На падинама северно од брда Грмба заробљено је неколико војника.

Солунски фронт. — На околду Црне Реке наше трупе, кооперисајући у општој офанзиви Савезника, почеле су прекиће напредовати и заузеле су пре непријатељске положаје.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

СРБИЈА И АМЕРИКА

Поводом победе, коју су задобиле америчке трупе на сектору Сен-Михела, Председник Министарског Савета, Мистар Иностранних Дела, Г. Никола Пашић, упутио је овај телеграм Г. Лансингу:

«Његовој Екселенцији Господину Лансингу, Министру Спољних Послова

Вашингтон.

При доласку у Париз савнао сам за победу, коју је задобила давна америчка војска. Сви Срби поздравље одушевљено нову залогу победе Права и Правде. У име народа, који је ступио у седму годину рата и патњи, и који је, без обзира на то, дао свој удео у заједничком напору Савезника, поздрављам са пуно дивљења славу америчку заставу, са признањем помишљама на пале јунаке, јер се по цену њихових живота задобила победа, и молим Вашу Екселенцију да саопшти Његовој Екселенцији Председнику Републике и целој Америци Народу моја најтоплија честитања.

Пашић»

ИЗВЕШТАЈ ИЗ БИТОЉА

За претпрошла 24 сата непријатељ је изабацио на варош 2 гранате и на периферију 229 граната. Погинула су два човека. Рањен је један човек и једно дете. Оштећене су две куће. Штета износи 2200 динара.

ЗА ЖЕНСКУ РАДНИЧКУ ШКОЛУ

За оснивање женске радничке школе за српске избеглице у Лерину приложили су: Петар Кочић, шеф комесаријата за избеглице, 25 драхми; г. г. официри 3. баталјона пука, 45; г. г. официри и чиновници војно железничке инспекције 28; резервни коњички капетан Никола

СА НАШЕГ ФРОНТА

Српски коњичке 9. и ноћу 9.-10. септембра

9. септембра продужено је пребацивање наших трупа преко Вардара, где су у додиру са непријатељем. У правцу Прилепа наше јединице заузеле су врлетну Дренску планину и избиле на више места на друм Градско—Прилеп.

Непријатељ продужава да пали села и своја слагалишта; ипак је пало у наше руке много сваковрсног материјала. На железничкој прузи у долини Вардара запленили смо неколико железничких возова.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Штокхолм, 10. — Из Кијева јављају: да је један аустријски пук одбио да иде на западни фронт и развио црвену заставу. После су му се придружила и друга два пука.

Париз, 10. — Нови топови почели субомбардовати утврђења Меца. Штрасбургер Пост признаје да је на Мец избачено 40 граната великог калибра.

Амстердам, 10. — Манифестације у Сал-

бургу претвориле су се у побуну. Побуњеници су напали гувернерову палату и опљачкали велики број магацина.

Париз, 10. — Тан јавља да Немци евакуишу Камбре. Становништво је упућено за Мон.

Цирих, 10. — Пронађено је 300 лешева у рушевинама фабрике муниције у Велендорфу, која је експлодирала.

Амстердам, 10. — У току последњег лета савезничких авиоплана над Келном убијено су 33 лица и изазване су велике материјалне штете.

ЛОНДОН, 10. (зв-

нично). — Западно од Јордана две турске армије не постоје више. Заробили смо 25.000 војника и запленили 260 топова и сва преносна средства обеју армија. Има још велики број заробљеника и ратног материјала за пребројавање.

Успостављамо комуникације ради потпуног експлоатисања наших успеха. Јуче изјутра генерал Аленби успоставио је мост на Жиев-Ед-Делхамми.

За време ових операција заробљено је још 100 војника и пресечен је последњи пут којим је непријатељ могао да побегне.

Париз, 10. — На једној конференцији у Паризу г. Хивелок Вилсон изнео је, да је 20.000 савезничких моринаца небораца од којих је 15.000 енглеских погинуло од немачких сумарена. Због овога енглески моринци општују кајзера и немачки народ као виновнике ових злочина.

Цирих, 10. — У Букурешту је избила побуна противу Немца и Аустријанаца. Једва се успело да се побуна ма и привидно угуши. Ситуација је врло озбиљна.

Базел, 10. — Антимемачки покрет у Румунији све се више шири Он је захватио целу земљу, нарочито после вести о бугарском поразу у Македонији. Солф је хитно отпутовао у Букурешт да се договори са тамошњим немачким војним властима о мерама за угушивање покрета.

Штокхолм, 10. — Троцки је стигао у Курск у циљу да спречи напад на Немце одметнутих максималистичких трупа, али у томе не само што није успео, него умало што није платио главом.

Христијанија, 10. — Донски Козаци уништили су све максималистичке трупе у целој донској губернији и растерали Немце и Аустријанце, онемогућивши им свако груписање. Донска област може се сматрати као потпуно изгубљена за максималисте и Немце и Аустријанце.

Цирих, 10. — После више узастопних министарских седница бугарска влада тражила је од својих савезника хитну помоћ, истичући да је војна ситуација сувише критична за Бугарску.

Цирих, 10. — Под председништвом кајзеровим одржан је у немачком главном штабу велики ратни савет. Присутствовали су Хинденбург, Лудендорф и сви команданти армија.

Париз, 10. — Агенција Радио јавља да су немачке снаге повучене из Кијева и послате на западни фронт.

Женева, 10. — Из Дрездена јављају, да су немачке власти ухаиле дванаест вођа немачке независне социјалистичке странке.

Одговори уредника:

Алекса Грдаковић

Штампованих издана Сј Бија

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Франц. коњичке

Париз, 10. септембра

У току претпрошле ноћи артиљеријска активност у области Сен-Кантена и северно од Ена. На фронту Весле Французи су одбили два непријатељска препаци. Француски одред продрли су у немачке линије у Шампањи и у Лорену и заробили војника.

Доцније. — У области јужно од Сен Кантена Французи су проширили своје положаје и сточно од Инакура и Ла Фонтена и допрли до ивица западно од Вандеја и северно од Ена. Сломљена су три немачка против-напада северно од Алмана, пре него што су се могли и приближити француским линијама.

Енглески коњичке

Лондон, 10. септембра

Борба је поново почела прекјуче изјутра на сектору источно од Епена. Енглеске су трупе напредовале и заузеле мајур Пти При и друге отворне тачке. Аустралијанци су извршили другу операцију на сектору Арикура. Одбијени су непријатељски препаци северно од Мевра. Побољшали смо наше положаје северо-западно од Белвила(?), западно од Месине, југо-источно од Ипра и јужно од Вилер-Гислена. Северно од Скарпе, у близини Гаврела, Енглези су напредовали на фронту од две миље. У области Сен-Кантена Французи су заузели Бенеј.

Доцније. — Непријатељ није наставио напад југо-западно од Ла Басе. Наш положај је непромењен на осталом фронту. У патролским сукобима побољшали смо наше положаје јужно од Валер-Гислена и у близини Зилебека.

Палестина. — Операције су се наставиле претпрошле ноћи и у току јучерашњег дана. Пешадија је достигла линију Беит—Дежан, Еслами, Самара, Агара, Бела. Непријатељ је потиснут према Кор у.

Осигурали смо заузеле друмова и железничких мостова на Јордану код Жиев Межами.

Једна коњичка бригада налази се у Назарету. Није могуће одредити цифру заробљених војника, али је до сада избројано 18.000.

Наша је коњица приспела у Назарет шест сати после бегства генерала Лимана фон Сандерса на север.

Нема још тачних извештаја о запланеном материјалу, али је запланено више 120 топова.

Авијатичари су врло успешно кооперисали у нападу, бацајући са мале висине бомбе на непријатељске колоне, које су покушале да побегну друмом Наплуз-Жиев-Ед-Дами у долину Јордана.

Америч. коњичке

Вашингтон, 10. септембра

У Веару наши су одред продрли на два места у непријатељске линије, нанели непријатељу тешке губитке и заробили 25 војника. Одбијен је непријатељски одред који је покушао да се приближи нашим положајима.

Италиј. коњичке

Рим, 10. септембра

Јужно од Наго две непријатељске колоне напале су, после јаке артиљеријске припреме, на истакнут положај коте 703. Права колона вршила је фронталан напад са севера према југу, а друга је покушала да изманеврише положај са северо-запада према југо-истоку. Храбре трупе шесте чехо-словачке дивизије, које су држале положај, бра-